

ทบทวน
กฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา
สิทธิบัตร

สุจินต์ เจนพาณิชย์พงศ์

ลักษณะข้อสอบ

- ☺ เครื่องหมายการค้า
- ☺ ลิขสิทธิ์/สิทธิของนักแสดง
- ☺ สิทธิบัตร/อนุสิทธิบัตร
- ☺ ๒ หรือ ๓ อย่างข้างต้นรวมกัน * * * * *

 สำคัญ

- งานประเภทใด
- สิ่งที่ กฎหมายคุ้มครองและไม่คุ้มครอง
- การได้มาซึ่งความคุ้มครอง
- ใครเป็นเจ้าของสิทธิ
- ยังอยู่ในอายุการคุ้มครองหรือไม่
- ขอบแห่งความคุ้มครองและการละเมิดสิทธิ
- ข้อยกเว้นการละเมิด

งานประเภทใด?

- ลิขสิทธิ์
 - งานสร้างสรรค์ สุนทรียภาพ
- สิทธิของนักแสดง
 - การแสดง /นักแสดง
- เครื่องหมายการค้า
 - เครื่องหมายการค้า เครื่องหมายบริการ
- สิทธิบัตร
 - การประดิษฐ์ (ผลิตภัณฑ์/ กระบวนการ)
 - ออกแบบผลิตภัณฑ์
- อนุสิทธิบัตร
 - การประดิษฐ์

เปรียบเทียบความคุ้มครอง		
ลิขสิทธิ์	เครื่องหมายการค้า	สิทธิบัตร
งานสร้างสรรค์ ๙ ประเภท	เครื่องหมาย	การประดิษฐ์ ออกแบบผลิตภัณฑ์
<ul style="list-style-type: none"> - คุ้มครองอัตโนมัติทันทีที่สร้างสรรค์ - ไม่มีแบบ - ไม่ต้องจดทะเบียน - ไม่ต้องแจ้งข้อมูลลิขสิทธิ์ 	<ul style="list-style-type: none"> - จดทะเบียนก่อน - ใช้ก่อนโดยสุจริต 	จดทะเบียนในไทย

เปรียบเทียบเจ้าของสิทธิ		
ลิขสิทธิ์	สิทธิบัตร	เครื่องหมายการค้า
ผู้สร้างสรรค์	ผู้ประดิษฐ์	ผู้จดทะเบียน ผู้ใช้มาก่อน
ลูกจ้าง ผู้ว่าจ้าง	นายจ้าง นายจ้าง	-

เปรียบเทียบอายุการคุ้มครอง		
ลิขสิทธิ์	สิทธิบัตร	เครื่องหมายการค้า
งานทั่วไป ตลอดอายุผู้สร้างสรรค์และมีอยู่ต่อไปอีก ๕๐ ปีนับแต่ผู้สร้างสรรค์ถึงแก่ความตายหรือโฆษณางาน แต่ถ้าผู้สร้างสรรค์เป็นนิติบุคคล ๕๐ ปีนับแต่สร้างสรรค์หรือโฆษณางาน งานภาพถ่าย, งานโสตทัศนวัสดุ, งานภาพยนตร์, งานแพรเสียงแพรภาพ, งานของหน่วยงานของรัฐ ๕๐ ปี นับแต่สร้างสรรค์หรือโฆษณางาน งานศิลปะประยุกต์ ๒๕ ปี นับแต่สร้างสรรค์หรือโฆษณางาน	สิทธิบัตรการประดิษฐ์ ๒๐ ปี นับแต่วันขอรับสิทธิบัตร สิทธิบัตรออกแบบผลิตภัณฑ์ ๑๐ ปี นับแต่วันขอรับสิทธิบัตร อนุสิทธิบัตร ๖ ปี นับแต่วันขอรับอนุสิทธิบัตร ต่ออายุได้ ๒ ครั้ง ๑ ปี ละ ๒ ปี รวมเป็น ๑๐ ปี	เครื่องหมายการค้า จดทะเบียน ๑๐ ปี นับแต่วันที่จดทะเบียน ต่ออายุได้คราวละ ๑๐ ปี ไม่จำกัดคราว เครื่องหมายการค้า ไม่จดทะเบียน อายุการคุ้มครองไม่จำกัด

ประเด็นที่อาจออกข้อสอบสำหรับกฎหมายสิทธิบัตร

- ความสมบูรณ์
 - การประดิษฐ์ มาตรา ๕, ๖, ๗, ๘, ๙
 - ออกแบบผลิตภัณฑ์ มาตรา ๕๖, ๕๗, ๕๘
 - อนุสิทธิบัตร มาตรา ๖๕ ทวิ, ๖๕ ทศ ประกอบมาตรา ๖, ๘, ๙
- เจ้าของสิทธิ มาตรา ๑๐, ๑๑, ๑๓, ๑๕
- การฝ่าฝืนสิทธิ มาตรา ๓๕ ทวิ, ๓๖, ๓๖ ทวิ, ๖๓
- ข้อยกเว้นการละเมิดสิทธิ มาตรา ๓๖ วรรคสอง, ๓๕ ทวิ, ๖๒ ทวิ

กฎหมายสิทธิบัตร

- สิทธิบัตร
 - การประดิษฐ์
 - ผลิตภัณฑ์
 - กรรมวิธี
 - ออกแบบผลิตภัณฑ์
- อนุสิทธิบัตร
 - การประดิษฐ์

ความหมาย

- การประดิษฐ์ คือ การคิดค้น คิดทำขึ้น อันเป็นผลให้ได้มาซึ่งผลิตภัณฑ์ หรือกรรมวิธีใดชิ้นใหม่ หรือการกระทำใดที่ทำให้ดีขึ้นซึ่งผลิตภัณฑ์หรือกรรมวิธี
- กรรมวิธี คือ วิธีการ กระบวนการ หรือกรรมวิธีในการผลิตหรือการเก็บรักษาให้คงสภาพหรือให้มีคุณภาพดีขึ้นหรือการปรับสภาพให้ดีขึ้นซึ่งผลิตภัณฑ์และรวมถึงการใช้กรรมวิธีนั้น
- แบบผลิตภัณฑ์ คือ รูปร่างของผลิตภัณฑ์ หรือองค์ประกอบของลวดลายหรือสีของผลิตภัณฑ์อันมีลักษณะพิเศษสำหรับผลิตภัณฑ์ซึ่งสามารถใช้เป็นแบบสำหรับผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรมรวมทั้งหัตถกรรม

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๙๗๓๓/๒๕๕๒

- การออกแบบผลิตภัณฑ์ที่มีวัตถุประสงค์มุ่งเน้นการใช้งานหรือประโยชน์ใช้สอย เป็นกรณีของสิทธิบัตรการประดิษฐ์
กรณีสิทธิบัตรแบบผลิตภัณฑ์ต้องเป็นการออกแบบเพื่อความสวยงามให้มีลักษณะพิเศษสำหรับผลิตภัณฑ์นั้น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๙๗๓๓/๒๕๕๒

- แผ่นพื้นลอนครึ่งวงกลมใช้สำหรับปูพื้นอาคารและสะพาน โดยใช้วางเป็นฐานแล้วจึงเทคอนกรีตทับพัฒนาขึ้นจากแผ่นพื้นเรียบเพื่อให้รับน้ำหนักได้มากขึ้น แสดงให้เห็นถึงวัตถุประสงค์ที่มุ่งเน้นด้านการใช้งาน ไม่มีการออกแบบเพื่อความสวยงามไม่ใช้การออกแบบผลิตภัณฑ์

ตัวอย่างของการประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์

- ที่เปิดขวดไวน์
- อุปกรณ์ล็อกก้านแป้นคลัตช์/เบรก
- บันจันเคลื่อนที่เร็ว
- เครื่องมือทำความสะอาดและคอมเพรสเซอร์ของสารทำความเย็น

ตัวอย่างของกรรมวิธี

- วิธีการเตรียมยา
- วิธีการผลิตสารพินาสเตอไรด์ในรูปโพลีเมอร์ฟิสิกฟอร์ม ๑ และฟอร์ม ๒
- วิธีการกระตุ้นให้สร้างสารความหอมของกฤษณา "Aquilaria resin" โดยการสร้างลักษณะรอยแผลบนต้นกฤษณา

ตัวอย่างของแบบผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่แล้ว

ภาพจาก <http://www.ipthailand.go.th>

ฎ. ๖๘๑๘/๒๕๕๙

- สิทธิบัตรที่จะได้รับความคุ้มครองในประเทศไทยต้องขอรับสิทธิบัตรในประเทศไทย
- หลักดินแดน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๐๗๓/๒๕๕๗

- การออกแบบแม่พิมพ์กระเบื้องให้มีรูปร่างลักษณะที่แปลกใหม่ ลวดลายสีสันโดดเด่นสะดุดตาแตกต่างจากที่มีอยู่ก่อนย่อมเป็นการออกแบบผลิตภัณฑ์อันเข้าลักษณะเป็นแบบผลิตภัณฑ์ตามพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ.2522 เมื่อไม่ปรากฏว่าได้ยื่นคำขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์สำหรับแบบผลิตภัณฑ์กระเบื้องดังกล่าวในประเทศไทยและได้รับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์กระเบื้องดังกล่าว การออกแบบผลิตภัณฑ์กระเบื้องดังกล่าวจึงไม่ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติสิทธิบัตร พ.ศ.2522

การประดิษฐ์ที่ไม่อาจขอรับความคุ้มครองได้ ม.๙

- จุลชีพและส่วนประกอบส่วนใดส่วนหนึ่งของจุลชีพที่มีอยู่ตามธรรมชาติ สัตว์ พืช หรือสารสกัดจากสัตว์หรือพืช
- กฎเกณฑ์และทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์
- ระบบข้อมูลสำหรับการทำงานของเครื่องคอมพิวเตอร์
- วิธีการวินิจฉัย บำบัด หรือรักษาโรคมมนุษย์ หรือสัตว์
- การประดิษฐ์ที่ขัดต่อความสงบเรียบร้อย หรือศีลธรรมอันดี อนามัย หรือสวัสดิภาพของประชาชน (ดู ฎ.๒๘๑๐/๒๕๖๐)

แบบผลิตภัณฑ์ที่ขอรับสิทธิบัตรไม่ได้ ม.๕๘

- (๑) ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชน
- (๒) ที่กำหนดไว้ในพระราชกฤษฎีกา

ความสมบูรณ์/การได้มา

- สิทธิบัตรการประดิษฐ์
 - 🌟 ใหม่
 - 🌟 ชั้นการประดิษฐ์สูงขึ้น
 - 🌟 ประยุกต์ใช้ในทางอุตสาหกรรม
- อนุสิทธิบัตร
 - 😊 ใหม่
 - 😊 ประยุกต์ใช้ในทางอุตสาหกรรม

สิทธิบัตรออกแบบผลิตภัณฑ์

🌟 ใหม่

🌟 เพื่ออุตสาหกรรมหรือนวัตกรรม

ฎีกาที่ 13909/2555

- การมีชั้นการประดิษฐ์สูงขึ้นไม่ใช่ข้อสาระสำคัญที่ใช้ในการพิจารณาคำขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ ฉะนั้นการออกสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์จะพิจารณาเฉพาะความใหม่ของรูปทรงหรือลักษณะภายนอกของแบบผลิตภัณฑ์ที่ขอรับสิทธิบัตร เปรียบเทียบกับแบบผลิตภัณฑ์ที่ได้มีการใช้หรือได้เปิดเผยอยู่แล้วโดยตรงว่า มีความแตกต่างกันชัดเจนที่สามารถดึงดูดความสนใจของประชาชนได้ มีข้อแตกต่างกันในเรื่องโครงสร้างหรือกลไกวิธีการทำงานที่เป็นการเพิ่มประโยชน์ใช้สอยให้สะดวกมากขึ้น

การประดิษฐ์ใหม่ ม.๖

- ไม่เป็นงานที่ปรากฏอยู่แล้ว
- งานที่ปรากฏอยู่แล้ว เช่น
 - มีหรือใช้แพร่หลายอยู่ในราชอาณาจักรก่อนวันขอรับสิทธิบัตร
 - มีการเปิดเผยสาระสำคัญหรือรายละเอียดในเอกสารหรือสิ่งพิมพ์ที่ได้เผยแพร่อยู่แล้วก่อนวันขอรับสิทธิบัตร **ไม่ว่าในหรือนอกราชอาณาจักร** และไม่ว่าการเปิดเผยนั้นจะกระทำโดยเอกสาร สิ่งพิมพ์ การนำออกแสดง หรือการเปิดเผยต่อสาธารณชนด้วยวิธีอื่นใด

การประดิษฐ์ใหม่ ม.๖ (ต่อ)

- งานที่ปรากฏอยู่แล้ว เช่น
 - ได้รับสิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตรแล้ว **ไม่ว่าในหรือนอกราชอาณาจักร**
 - มีผู้ขอรับสิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตรไว้แล้ว **นอกราชอาณาจักร** เป็นเวลา **เกินกว่า ๑๘ เดือน** ก่อนวันขอรับสิทธิบัตร แต่ยังไม่มีการออกสิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตร
 - มีผู้ขอรับสิทธิบัตรหรืออนุสิทธิบัตรแล้ว **ไม่ว่าในหรือนอกราชอาณาจักร** และมีการประกาศโฆษณาก่อนวันขอรับสิทธิบัตร

ไม่ถือว่าเป็นการเปิดเผยสาระสำคัญ

- การเปิดเผยอันเป็นผลมาจากการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมาย หรือ
- การเปิดเผยโดยผู้ประดิษฐ์ หรือ
- การแสดงผลงานของผู้ประดิษฐ์ในงานแสดงสินค้าระหว่างประเทศ หรืองานแสดงต่อสาธารณชนของทางราชการ
- ได้กระทำภายในสิบสองเดือนก่อนมีการขอรับสิทธิบัตร

วันขอรับสิทธิบัตร

- วันที่ยื่นคำขอรับสิทธิบัตร
- วันที่เปิดงานแสดง กรณีที่ผู้ขอรับสิทธิบัตรได้นำการประดิษฐ์ไปแสดงในงานแสดงต่อสาธารณชนซึ่งจัดโดยหน่วยงานของรัฐ แล้วยื่นขอรับสิทธิบัตรภายใน ๑๒ เดือน นับแต่วันเปิดงาน (มาตรา ๑๙)
- วันที่ยื่นคำขอรับสิทธิบัตรนอกราชอาณาจักรครั้งแรก ในกรณีที่มีการขอรับสิทธิบัตรการประดิษฐ์นั้นไว้นอกราชอาณาจักร แล้วมายื่นขอรับสิทธิบัตรสำหรับการประดิษฐ์เดียวกันในราชอาณาจักรภายใน ๑๒ เดือน นับแต่วันยื่นคำขอรับสิทธิบัตรนอกราชอาณาจักรครั้งแรก โดยระบุในคำขอ (มาตรา ๑๙ ทวิ)

ตัวอย่าง

- การนำแว่นตาดำน้ำถ่ายรูปได้ออกจำหน่ายก่อนการขอรับสิทธิบัตรถือเป็นการทำให้การประดิษฐ์มีหรือใช้อยู่ในราชอาณาจักร ซึ่งไม่อาจอ้างข้อยกเว้นตามมาตรา ๖ วรรคท้ายได้ เพราะข้อยกเว้นดังกล่าวใช้สำหรับกรณีการเปิดเผยสาระสำคัญหรือรายละเอียดการประดิษฐ์ตามมาตรา ๖ วรรคสอง (๒) เท่านั้น
- (ข้อสอบผู้ช่วยผู้พิพากษา สนามเล็ก สิงหาคม ๒๕๕๘)

ตัวอย่าง

- ผลิตภัณฑ์ของใจทักมีจุดมุ่งหมายของการประดิษฐ์ให้แตกต่างจากผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่เดิม จึงทำเป็นอุปกรณ์ที่ติดตั้งง่าย ไม่มีระบบวงจรไฟฟ้าเข้าเกี่ยวข้อง และราคาถูก โดยมีรูปแบบการล็อกสองชั้นเป็นกลไกหรือโครงสร้างใหม่ จึงถือเป็นการประดิษฐ์ใหม่ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๔๘๕/๒๕๕๒)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๔๔๘/๒๕๕๔

- แม้จะมีการผลิตและจำหน่ายการประดิษฐ์ที่ขอรับอนุสิทธิบัตรในต่างประเทศก่อนวันขอรับอนุสิทธิบัตรในประเทศไทย ก็ไม่ถือว่าเป็นงานที่ปรากฏอยู่แล้วตามมาตรา ๖ วรรคสอง (๑)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๙๓๔/๒๕๔๙

- สิทธิบัตรการประดิษฐ์สำหรับอุปกรณ์การเดินชมทัศนียภาพท้องทะเลเป็นการประดิษฐ์ใหม่ แต่ส่วนสิทธิบัตรการประดิษฐ์สำหรับวิธีการเดินชมทัศนียภาพบนพื้นทะเลที่เรียกว่า sea walker ซึ่งใช้เรือท้องเที่ยวติดตั้งบั้งอากาศไว้บนเรือ อัดเก็บอากาศไว้ในแท็งก์ของบั้งและส่งอากาศไปยังสายท่ออากาศที่ทำด้วยพลาสติกต่อกับหัวครอบตาน้ำนั้น มีผู้ประกอบการที่เกาะล้าน จังหวัดชลบุรีนำเที่ยวแบบเดินใต้ทะเลโดยใช้ระบบการป้อนอากาศแบบเดียวกันโดยใช้อุปกรณ์ที่หาซื้อได้โดยทั่วไป จึงไม่ใช่การประดิษฐ์ใหม่

ตัวอย่าง

- เมื่อนำการประดิษฐ์ที่ขอรับสิทธิบัตรเปรียบเทียบกับงานที่ปรากฏอยู่แล้วทั้งหมดแล้ว หากมีลักษณะทางเทคนิคตามข้อถือสิทธิอันเป็นสาระสำคัญแตกต่างไปจากลักษณะทางเทคนิคที่มีอยู่ในงานที่ปรากฏอยู่แล้วแม้เพียงข้อหนึ่งข้อใด ก็ถือได้ว่าเป็นการประดิษฐ์ขึ้นใหม่ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๙๘๓๒-๙๘๓๓/๒๕๖๐)

II การประดิษฐ์ที่มีขั้นการประดิษฐ์สูงขึ้น ม.๗

- ไม่เป็นที่ประจักษ์โดยง่ายแก่บุคคลที่มีความชำนาญในระดับสามัญสำหรับงานประเภทนั้น
 - บุคคลที่ทำงานในด้านนั้นอยู่เป็นปกติ
 - แตกต่างในผลโดยไม่คาดหมายมาก่อน
 - แก้ปัญหาทางเทคนิคที่มีอยู่ก่อนมานาน
 - ประสบความสำเร็จทางการค้า
 - มีประสิทธิภาพการใช้งานที่ดีขึ้นอย่างมาก
 - เส้นผมบังภูเขา

ตัวอย่าง

- บันจันเคลื่อนที่เร็วของจำเลยมีลักษณะการทำงานและผลที่ได้รับมีประสิทธิภาพดีกว่าบันจันดอกเส้าเข็มแบบเดิม และไม่เคยมีใครทำขึ้นมาก่อน สามารถแก้ปัญหาความล่าช้าในการเคลื่อนย้ายประกอบติดตั้ง การเข้าหุมุด การขนย้ายหุมุด และความมั่นคงแข็งแรงของบันจันดอกเส้าเข็มแบบเดิม จึงถือว่าบันจันเคลื่อนที่เร็วของจำเลยไม่สามารถคิดหรือทำได้โดยง่ายโดยบุคคลที่มีความชำนาญในระดับสามัญ มีชั้นการประดิษฐ์สูงขึ้น (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๓๓๓๑/๒๕๕๕)

ตัวอย่าง

- การเปรียบเทียบลักษณะทางเทคนิคเพื่อพิจารณาว่าการประดิษฐ์ของจำเลยมีชั้นการประดิษฐ์สูงขึ้นหรือไม่ ได้พิจารณาเปรียบเทียบเฉพาะระหว่างลักษณะทางเทคนิคของข้อถ้อยสิทธิที่มีการจดทะเบียนสิทธิบัตรของโจทก์และจำเลยเท่านั้น แต่จะพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างลักษณะทางเทคนิคของข้อถ้อยสิทธิในสิทธิบัตรของจำเลยกับลักษณะทางเทคนิคที่ปรากฏอยู่แล้ว (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๑๑๓/๒๕๕๓)

ตัวอย่าง

- สิ่งที่จำเลยกล่าวอ้างว่ามีชั้นการประดิษฐ์สูงขึ้น คือ แนวร่องนำทางหรือลู่สำหรับรองรับครีบนววยาวของโลหะแท่งแผ่นจานรองปรับระยะห่าง และเซ็นเซอร์ แต่ปรากฏว่าครีบนววยาวของโลหะแท่งไม่ได้แก้ปัญหาที่เคยมีอยู่ ส่วนแผ่นจานรองเพื่อระยะห่างและเซ็นเซอร์ไม่ใช่เรื่องใหม่ เพราะเป็นที่ทราบกันดีว่าหากไม่มีระบบเซ็นเซอร์ ก็ต้องใช้ระบบควบคุมด้วยคน ซึ่งมีผลทำให้ทำงานล่าช้า จึงไม่มีชั้นการประดิษฐ์สูงขึ้น (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๑๑๓/๒๕๕๓)

ตัวอย่าง

- ขั้นตอนวิธีการเพื่อจะกระตุ้นให้ต้นกฤษณาสร้างสาร *Aquilaria resin* ซึ่งเป็นสารให้ความหอมของต้นกฤษณานี้ แม้จะเป็นกระบวนการที่มีหลายขั้นตอนแตกต่างจากวิธีการได้มาซึ่งสารกฤษณาตามที่ปรากฏในภูมิปัญญาของชาวบ้าน แต่ก็เป็นการรวมวิธีที่ประจักษ์โดยง่ายแก่บุคคลที่มีความชำนาญในระดับสามัญสำหรับการคิดค้นกรรมวิธีในการสร้างสารกฤษณา ถือไม่ได้ว่าเป็นกรรมวิธีที่มีชั้นการประดิษฐ์สูงขึ้น แม้จะได้ความที่สามารถนำไปใช้ในเชิงทางการค้าและประสบผลสำเร็จตามสัญญาความร่วมมือก็ตาม (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๘๓๓๐/๒๕๕๗)

ตัวอย่าง

- ปัญหาว่าการประดิษฐ์ตามสิทธิบัตรมีชั้นการประดิษฐ์สูงขึ้นหรือไม่ ย่อมต้องพิจารณาว่าเป็นการประดิษฐ์ในระดับที่บุคคลที่มีความรู้ความชำนาญในระดับสามัญสำหรับงานประเภทนั้นจะไม่สามารถคาดคิดประดิษฐ์ได้ อันเป็นปัญหาทางเทคนิคเฉพาะทาง จึงจำเป็นต้องพิจารณาจากคำเบิกความของพยานที่มีความรู้หรือความชำนาญในสาขาวิชาการด้านนั้นโดยเฉพาะซึ่งไม่มีความเกี่ยวข้องหรือส่วนได้เสียกับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง หากฟังได้ว่าเทคนิคใหม่ที่มีในการประดิษฐ์ตามสิทธิบัตรนั้นไม่ใช่เรื่องสลับซับซ้อน บุคคลที่มีความชำนาญและประสบการณ์ในสาขาวิชาการนั้นสามารถเรียนรู้จากงานที่ปรากฏอยู่แล้วทั้งหลายแล้วทำขึ้นได้ไม่อาจถือเป็นงานที่มีชั้นการประดิษฐ์สูงขึ้นได้ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๙๘๓๒-๙๘๓๓/๒๕๖๐)

III การประดิษฐ์ที่ประยุกต์ใช้ในทางอุตสาหกรรมได้ มาตรา ๘

- สามารถใช้งานได้ก่อให้เกิดประโยชน์ในทางปฏิบัติเป็นรูปธรรมได้อย่างเหมาะสม
- ใช้ในการผลิตทางอุตสาหกรรม หัตถกรรม เกษตรกรรม และพาณิชย์กรรม

สิทธิบัตรออกแบบผลิตภัณฑ์

- ใหม่
 - แตกต่างจากการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่มีอยู่ก่อนอย่างชัดเจนเพียงพอที่จะดึงดูดความสนใจ และต้องเป็นความแตกต่างในแง่ของความสวยงาม มิใช่ประโยชน์ใช้สอย
- เพื่ออุตสาหกรรมและหัตถกรรม

กรณีที่ไม่ถือเป็นการออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่

- แบบผลิตภัณฑ์ที่มีหรือใช้แพร่หลายอยู่แล้วในราชอาณาจักรก่อนวันขอรับสิทธิบัตร
- แบบผลิตภัณฑ์ที่ได้มีการเปิดเผยภาพ สารสำคัญหรือรายละเอียดในเอกสารหรือสิ่งพิมพ์ที่ได้เผยแพร่อยู่แล้วไม่ว่าในหรือนอกราชอาณาจักรก่อนวันขอรับสิทธิบัตร
- แบบผลิตภัณฑ์ที่เคยมีประกาศโฆษณาคำขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์มาก่อนวันขอรับสิทธิบัตร
- แบบผลิตภัณฑ์ที่คล้ายกับแบบผลิตภัณฑ์กรณีหนึ่งกรณีใดข้างต้นจนเห็นได้ว่าเป็นการเลียนแบบ

ตัวอย่าง

- ข้อสนธิสัญญาของโจทก์มีการผลิตและจำหน่ายในประเทศไทย ก่อนที่จำเลยจะขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์ นานประมาณ ๔ ปี แล้ว ไม่ปรากฏว่าแบบผลิตภัณฑ์ตาม สิทธิบัตรของจำเลยแตกต่างจากข้อสนธิสัญญาของโจทก์ แบบ ผลิตภัณฑ์ข้อสนธิสัญญาของจำเลยจึงเป็นแบบผลิตภัณฑ์ที่มี หรือใช้แพร่หลายอยู่แล้วในประเทศไทยก่อนวันที่จำเลย ขอรับสิทธิบัตร จึงไม่ใช่แบบผลิตภัณฑ์ใหม่ตาม มาตรา ๕๗ (๑) (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๙๐๖/๒๕๕๒)

ตัวอย่าง

- แบบผลิตภัณฑ์หลอดดูดชนิดขยายความยาวได้ตาม สิทธิบัตรของจำเลยมีการเปิดเผยภาพในเอกสารที่มีการ เผยแพร่บนนิตยสารก่อนวันที่จำเลย ขอรับสิทธิบัตร จึงไม่เป็นการออกแบบผลิตภัณฑ์ ใหม่ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๑๗๐/๒๕๕๙)

ตัวอย่าง

- แบบผลิตภัณฑ์ปลอกหุ้มพวงมาลัยรถตามสิทธิบัตร ของจำเลยมีสาระสำคัญเหมือนแบบผลิตภัณฑ์ ปลอกหุ้มพวงมาลัยที่เผยแพร่ในวารสารรถยนต์ที่ ได้เห็นก่อนที่จำเลยยื่นคำขอรับสิทธิบัตร แม้จะมีความแตกต่างอยู่บ้างก็เป็นเพียงรายละเอียด เล็กน้อยจนเห็นได้ว่าเป็นการเลียนแบบ ไม่ใช่การ ออกแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ตามมาตรา ๕๗ (๒) (๔) (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๘๒๒/๒๕๕๓)

วันขอรับสิทธิบัตร

- วันที่ยื่นคำขอรับสิทธิบัตร
- วันที่ยื่นคำขอรับสิทธิบัตรนอกราชอาณาจักรครั้งแรก ใน กรณีที่มีการขอรับสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์นั้นไว้ นอกราชอาณาจักร แล้วมายื่นขอรับสิทธิบัตรสำหรับการ ออกแบบผลิตภัณฑ์เดียวกันในราชอาณาจักรภายใน ๖ เดือน นับแต่วันยื่นคำขอรับสิทธิบัตรนอกราชอาณาจักร ครั้งแรก โดยระบุในคำขอ (มาตรา ๖๐ ทวิ)

เจ้าของสิทธิ/ผู้ขอรับสิทธิบัตร

- ผู้ประดิษฐ์หรือผู้ออกแบบ (ม. ๑๐, ๖๕) – โอนและตกทอดทางมรดก สามารถโอนสิทธิได้โดยทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้โอนและผู้รับโอน
- นายจ้าง กรณีที่ลูกจ้างเป็นผู้ประดิษฐ์หรือผู้ออกแบบตามสัญญาจ้างที่มีวัตถุประสงค์ให้ทำการประดิษฐ์หรือออกแบบ หรือลูกจ้างใช้วิธีการ สถิติ หรือรายงานซึ่งสามารถใช้หรือรู้เพราะการเป็นลูกจ้างตามสัญญาจ้าง แม้ว่าสัญญาจ้างจะไม่เกี่ยวข้องกับการประดิษฐ์หรือออกแบบผลิตภัณฑ์นั้น เว้นแต่สัญญาจ้างระบุไว้เป็นอย่างอื่น (ม.๑๑, ๖๕) แต่ลูกจ้างมีสิทธิได้รับบำเหน็จพิเศษนอกเหนือค่าจ้างปกติ (ม.๑๒, ๖๕)

เจ้าของสิทธิ/ผู้ขอรับสิทธิบัตร (ต่อ)

- หน่วยงานราชการ หรือองค์การของรัฐ หรือรัฐวิสาหกิจ ในกรณีที่ผู้ประดิษฐ์เป็นข้าราชการ พนักงานองค์การของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจ เว้นแต่จะมีระเบียบของหน่วยงานนั้น ๆ กำหนดไว้เป็นอย่างอื่น แต่ข้าราชการ พนักงานองค์การของรัฐหรือรัฐวิสาหกิจที่เป็นผู้ประดิษฐ์นั้นมีสิทธิได้รับบำเหน็จพิเศษ เช่นเดียวกับกรณีของลูกจ้างหรือผู้รับจ้างด้วย (ม.๑๓, ๖๕)
- ผู้ประดิษฐ์ร่วมกัน รับร่วมกัน (ม. ๑๕, ๖๕)

สิทธิของผู้ทรงสิทธิบัตรการประดิษฐ์

- สิทธิในการผลิต ใช้ ขาย มีไว้เพื่อขาย เสนอขาย หรือนำเข้ามาในราชอาณาจักร
- อนุญาตให้ใช้สิทธิ

การกระทำก่อนวันออกสิทธิบัตร

- การผลิต ใช้ ขาย มีไว้เพื่อขาย เสนอขาย หรือนำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งผลิตภัณฑ์ตามสิทธิบัตร หรือกรรมวิธีตามสิทธิบัตรก่อนวันออกสิทธิบัตรไม่ถึงเป็นการละเมิด เว้นแต่ทำการประดิษฐ์ที่ขอรับสิทธิบัตรและประกาศโฆษณาแล้ว และทำโดยรู้ก่อนที่มีการขอรับสิทธิบัตรแล้วหรือได้รับคำบอกกล่าวเป็นลายลักษณ์อักษรว่ามีการยื่นขอรับสิทธิบัตรไว้แล้ว ผู้ขอรับสิทธิบัตรมีสิทธิได้รับค่าเสียหายจากผู้ฝ่าฝืน โดยยื่นฟ้องต่อศาลหลังจากที่ได้มีการออกสิทธิบัตรให้แล้ว (มาตรา ๓๕)

ข้อพิจารณาเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิบัตร

- ใช้สิทธิหรือฝ่าฝืนสิทธิของผู้ทรงสิทธิบัตรโดยไม่ได้รับอนุญาตจากผู้ทรงสิทธิบัตร คือการละเมิดสิทธิบัตร
- การซ่อมแซมผลิตภัณฑ์ที่ตนซื้อมาใช้โดยชอบซึ่งชำรุดให้ใช้งานได้ดีเช่นเดิม ไม่ถือเป็นการละเมิดสิทธิบัตร

ข้อพิจารณาเกี่ยวกับการละเมิดสิทธิบัตร

- การพิจารณาขอบเขตของข้อถือสิทธิตามสิทธิบัตร
 - (๑) พิจารณาตีความถ้อยคำที่ระบุไว้ในข้อถือสิทธิ
 - (๒) แม้มิได้ระบุในข้อถือสิทธิโดยเฉพาะเจาะจง แต่เป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์ ประโยชน์ใช้สอย และทำให้เกิดผลทำนองเดียวกันถือว่าเป็นลักษณะการประดิษฐ์ที่ระบุไว้ในข้อถือสิทธิ (ม. ๓๖ ทวิ - หลักความเท่าเทียมกัน)ทั้งนี้โดยถือตามความเห็นของบุคคลที่มีความชำนาญในระดับสามัญในวิทยาการที่เกี่ยวข้อง

ข้อยกเว้นการละเมิดสิทธิบัตร

- ทำเพื่อประโยชน์ในการศึกษา ค้นคว้า ทดลอง หรือวิจัย
- การผลิตตามสิทธิบัตรของผู้ผลิตหรือใช้กรรมวิธีโดยสุจริตมาก่อนวันยื่นคำขอรับสิทธิบัตร
- การเตรียมยาเฉพาะรายตามใบสั่งแพทย์
- การขอขึ้นทะเบียนยาซึ่งจะผลิต จำหน่ายหรือนำเข้าหลังสิทธิบัตรสิ้นอายุ

ข้อยกเว้นการละเมิดสิทธิบัตร

- การใช้อุปกรณ์ที่ได้รับสิทธิบัตรเกี่ยวกับตัวเรือที่เข้ามาชั่วคราวหรือโดยอุบัติเหตุ
- การใช้อุปกรณ์ที่ได้รับสิทธิบัตรเกี่ยวกับอากาศยานที่เข้ามาชั่วคราวหรือโดยอุบัติเหตุ
- การใช้ ชาย มีไว้เพื่อขาย เสนอขาย หรือนำเข้าซึ่งผลิตภัณฑ์ตามสิทธิบัตร หากผู้ทรงสิทธิบัตรได้อนุญาตหรือยินยอมให้ผลิต หรือขายผลิตภัณฑ์ดังกล่าวแล้ว (หลักการระงับสิ้นไปของสิทธิในทรัพย์สินทางปัญญา)

สิทธิของผู้ทรงสิทธิบัตรการออกแบบผลิตภัณฑ์

- ใช้แบบผลิตภัณฑ์กับผลิตภัณฑ์ตามสิทธิบัตร ขยาย มีไว้เพื่อขาย เสนอขาย นำเข้ามาในราชอาณาจักรซึ่งผลิตภัณฑ์ที่ใช้แบบผลิตภัณฑ์ดังกล่าว เว้นแต่การใช้แบบผลิตภัณฑ์เพื่อประโยชน์ในการศึกษาหรือวิจัย (ม. ๖๓)

การเพิกถอนสิทธิบัตร

- ๑. เพราะความไม่สมบูรณ์ ม.๕๔, ๖๔, ๖๕ นว
- บุคคลใดจะกล่าวอ้างความไม่สมบูรณ์ก็ได้
- พนักงานอัยการหรือผู้มีส่วนได้เสียมีสิทธิฟ้องต่อศาลขอให้เพิกถอน
- ผู้มีส่วนได้เสีย คือผู้ที่ต้องเสื่อมเสียสิทธิในการแสวงหาประโยชน์อันเนื่องมาจากการที่มีบุคคลอื่นเป็นผู้ทรงสิทธิบัตรโดยตรง หรือได้รับผลกระทบต่อการประกอบกิจการหรือทางทำมาหาได้ เช่น ถูกสั่งห้ามผลิตและขาย (ฎ.๓๗๘๗/๒๕๕๕)
- ๒. เพราะไม่ใช่ให้เกิดประโยชน์ในประเทศ